Ч. 321 (13.866). Львів, четвер 29. листопада 1934. Pocztowa opłata opłacono ryczałtem. Рік LV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·50 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Французькі комбатанти за порозумінням з Німеччиною.

Нагінка французької преси.

ПАРИЖ, 27. 11. ПАТ. Адміністраційна рада союзу колишніх комбатантів подякувала пос. Ґоа за зясування канц. Гітлерові і німецьким міродатним колам становища французьких комбатантів. Рада уповажнила президію вдержувати далі взаємини з німецькими комбатантами.

„Журналь де Деба" пише, що це рішення викликало великий острах у Франції. Тактика Гітлера, безпосередньо впливати на французьку опінію та вносити роздвоєння у французьке громадянство, осягає вже перші успіхи. Це є можливе тільки при повнім засліпленні людей, які довіряють підступним маневрам і тимсамим допомагають Гітлерові. Тому ці люди беруть велику відповідальність перед Францією.

Деякі щоденники накликують комбатантів вдержувати взаємини і не відкидати німецької оферти. „Капіталь" нарікає, що німецька пропаганда приносить у Франції великі успіхи і захоплює визначних осіб. Автор остерігає перед цею акцією і запевняє, що її завданням відобрати моральні сили Франції та внеможливити військову оборону.

Франція мусить заключити союз.

„Матен" подає звіт з промови Гебельса, яка доповнює заяву Гітлера. Хід думок такий:

Чи Франція схоче чи ні, мусить погодитися з Гітлером. Неможливе, щоби не дійшло до порозуміння між двома народами, провідниками сучасної цивілізації. Такому великому народові як німці годилось скласти заяву зі запевненнями піти на уступки; Франція надто інтелігентна, щоби хотіла ускладнювати життя собі та іншим.

Англія затрівожена французько-большевицьким союзом.

ЛЬОНДОН, 27. 11. ПАТ. Мін. Саймон склав у палаті послів у справі большевицько-французького союзу таку заяву: Думаю, що можемо довіряти урядовим заявам французького мін. закордонних справ, яке заперечило істнування такого союзу.

Окупація Сари спровокує Німеччину.

Відомий історик і член Французької Академії Люї Бертран помістив статтю в щоденнику „Ля Прес", в якій пише:

Можлива окупація Сари французькими військами на домагання Ліги Націй була би провокацією Німеччини і довела би до війни. Від нашого часу Німеччина намагалася наблизитися до Франції. Одначе Франція постійно відкозувалась від порозуміння. Заходи Бріяна порозумітись з Німеччиною під умовиною, що Німеччина признається до відповідальности за спричинення війни, були смішними і німецька нація не могла приняти таких умовин.

Німеччина окружена тепер ворогами і тому Гітлер зброїться від стіп до голови.

Автор побоюється, що до союзу між Францією і Німеччиною не дійде тому, що Франція не має національного уряду. Французький уряд під впливами таємних сил, які мають свій інтерес, щоби вдержати воєнний стан між Францією і Німеччиною.

Заступник Гітлера їде до Парижа.

БЕРЛІН, 27. 11. ПАТ. Між політичними колами кружляє поголоска, що до Парижа виїде незабаром заступник Гітлера фон Гес з Рібентропом. Покищо урядові круги не потвердили цієї вістки.

Уступки Франції для Польщі.

ВАРШАВА, 27. 11. ПАТ. Вчора мін. Бек приняв французького амбасадора Ляроша, який передав міністрові Бекові ноту французького уряду в справі східного пакту. Незалежно від уступок Франції польський уряд розгляне французьку ноту у приязнім дусі. Сподіються, що на найближчій сесії Ліґи Націй мін. Бек зустрінеться у Женеві з мін. Лявелем і обговорить проект східного пакту.

„Журналь де Деба" пише, що Франція пішла на уступки Польщі. Тому пакт буде дивною мішаниною. Інцидент з послом Аршембо про союз між Францією і СССР не промине без відгомону. Тому тепер роблять заходи, щоби заспокоїти европейську прилюдну опінію.

„Л'Евр" пише, що відповідь Польщі не буде ані скора ані прихильна. Варшава підожде з відповідю на вислідн подорожі фон Рібентропа до Парижа. „Ле Жур" пригадує, що польська преса не подає ніяких коментарів.

Німецька преса друкує покищо здогади своїх кореспондентів з Парижа і Варшави, як Польща прийме французьку ноту. „Національцайтунг" запевняє, що французька нота зредагована у приязнім тоні. Франція вичисляє користи, які матиме Польща, коли приступить до східного пакту. Одначе уряд просить, щоби Польща дала остаточну відповідь.

НЕПОВАЖНІ СТУДЕНТСЬКІ АВАНТУРИ ЧИ ПОЛІТИЧНА ГРА?

Львів, 27. листопада 1934.

Від суботи йдуть у Празі демонстрації чеських студентів проти тамошнього німецького університету, а що й німецькі студенти не сидять за печею, то столиця Чехословаччини перетворилася раптом у терен бою двох університетів. І — як звичайно у таких випадках буває — сама причина конфлікту досить марна, широкий загал навіть про неї не знає, а з ходом подій відходить вона геть зовсім на задній плян.

Річ іде про історичні чеські відзнаки, які досі переховувались у німецькому університеті у Празі та які міністерство освіти хотіло перенести до архівів університету чеського. Ректор німецького університету на це погодився, але спротивились німецькі студенти, які добачили у цьому образу їх високої школи. Остаточно для рятування престіжу німецького університету прийшло до такого порозуміння, що ті інсиґнії ректор німецького університету передав не безпосередньо чеській школі, лише міністрові освіти, а чеський університет згодився дати рекомпенсату німецькому архівові у постаті якихось інших вартісних памяток.

Справа нібито зліквідована, а проте наробила страшенне багато шуму, тим голоснішого й політично небезпечнішого, що Чехословаччина оточена з півночі, заходу й полудня — німецьким морем. Німецька преса гостро накинулась на чеський уряд, закидуючи вже цілому чеському народові низький рівень культури, у Відні пішли античеські демонстрації, а в самій Празі відносини загострились постільки, що з одного боку на арену виступили комуністи, ласі скористати з усякої нагоди, та почали громити німецькі й жидівські склепи, з другого боку — захиталась внутрішня чесько-німецька коаліція, завдяки якій у нинішньому чеському кабінеті засідають також два міністри німці. У німецькій пресі появилися вже звістки, що вся авантюра була просто спровокована чеськими народніми демократами Крамаржа, які хотять розбити чесько-німецький бльок і довести до реконструкції кабінету на однородній чеській платформі. Це булаб посередня демонстрація також проти мін. Бенеша, прихильника чесько-німецького внутрішнього порозуміння і взагалі толерантної внутрішньої національної політики.

Звичайна річ, що в очах усякого непримиримого й ексклюзивного націоналізму непотрібна не тільки якانебудь політична нормалізація відносин між державною більшістю та національною меншістю, але й непотрібна культурна толеранція, документована на терені чесько-німецьких відносин фактом істнування у Празі двох університетів: чеського й німецького. Тут варта пригадати, що університет у Празі — чеський університет — оснований 1348 року Карлом IV., був у 1882 році поділений на університети чеський і німецький: такий стан теж залишився за Австрії, а чехи, віднискавши свою державність, та

кож залишили німецький університет незаторкненим (очевидно, історичну назву Карлового університету має чеський університет). Крім німецького університету у Празі існують ще дві високі німецькі школи у ЧСР, а саме політехніка у Празі і Брні, та взагалі мають там німці від першого дня існування Чехословаччини такі самі широкі можливости культурного розвитку, які мали передтим: 3289 народніх шкіл, 93 середніх шкіл, гімназій та реальних, 94 фахових шкіл, 28 торговельних (статистика з 1928 р., нині майже незмінена) і згадані три високі школи, — це факти, які гарно свідчать про чеську національну політику, про державний розум чеських керманичів, які не використовували свого упривілейованого становища на те, щоби нищити існуючі вже на їх землі освітні й наукові осередки німецької науки й культури.

Коли тільки проголошено відроджену чехословацьку державу, розляглись голоси, що між чеськими й німецькими студентами будуть бійки. Ті бійки дійсно бували і за Австрії і після її упадку. Але ніхто з політиків, з поважних керманичів народу й держави, до серця їх собі не брав, бо булоб дуже сумно, колиб студентські темпераменти, студентські методи вияву своєї думки та студентський підхід до політично-культурних справ був рішаючий для національної політики. І тому ані німецька ані чеська культура на неповажних спорадичних студентських авантюрах у Празі не терпіла і не терпить. Аргументом небезпеки студентських авантюр можуть воювати лише ті, які взагалі шукають якогонебудь аргументу, щоби обмежити чужі національно-культурні становища та щоби залишити вільне поле розвитку лише одній науці, лише одній культурі.

Очевидно, що всяку найдрібнішу причину можна використати для якихось політичних цілей. Але це залежить уже від чинників чисто політичних і від їх тенденційної гри. Здається, що останні праські студентські авантюри не матимуть далекойдучих політичних наслідків: в усякому разі чеський уряд має за собою той моральний капітал, що крім чеського існує у Чехословаччині також нечеське високе шкільництво і що також нечехи мають у Чехословаччині змогу плекати рідну культуру у високошкільних національних осередках.

Суспільні щаблі.

Стаття п. Льва Ясінчука, голови Союзу Українських Приватних Урядовців Галичини (СУПРУГА), заторкує одну з найбільших наших нинішніх болячок, які є одною з найбільш „дразливих" тем внутрішнього українського життя: відносин у приватних українських установах. Однак маємо враження, що ш. авторові залежало у цій статті передовсім на популяризації СУПРУГ-и і тому він торкнувся тої теми лише мимоходом, досить побіжно. Всеж, ми звертаємо увагу саме на ту частину його міркувань, на ненормальні явища, що виринають на тлі українського службовицького життя, та вважаємо, що це дуже добра вихідна точка для дискусії на цю тему, якій радо дамо місце. Самі теж своєчасно вернемося до цієї теми. — **Прим. Ред.**

ДРАБИНА УКРАЇНСЬКИХ ПРАЦІВНИКІВ.

Нераз посміхаємося, коли почуємо чи прочитаємо закид у сторону українського громадянства про існування „буржуїв" у його рядах. Якщо це трапиться прилюдно, тоді доказуємо, що ми вбога нація, всіх нас зрівняла нужда й політична доля, словом — у нас нема виразних суспільних щаблів. Щонайвище у святочній хвилині проголошуємо для „меншого брата", що його треба „підтягнути" на вищий щабель, нібито туди, де стоїть промовець, однак річ іде тоді про рівень освіти чи товариських форм. Якже по суті виглядає справа українського громадянства? Не будемо торкатися питання суспільних верств у загально-прийнятому розумінні, маленької нашої „плютократії", нечисленних дідичів чи ще нечисленніших родин, що підкреслюють свої шляхотські традиції. Зате звернемо увагу на своєрідні „суспільні щаблі", що виростають на драбині українських працівників.

Не будемо займатися відношенням державних службовиків української національности до службовиків українських установ. Воно здебільша згірдливе, легковажне. А не будемо займатися цим тому, бо цей тип уже вимірає: адже державних службовиків українців щораз менше і швидко зовсім не стане.

Серед українського службовицтва є вже чимале число ріжнородних звань. Здавалось би, що всіх їх обєднюють дві основні риси: вони всі українці й усі служать виключно свому народові, працюючи в українських приватних установах. Тому й щаблів між собою вони не повинні би творити, хоча по суті їхньої праці вони очевидно займають ріжні становища. На жаль так воно не є.

СУМІШКА СЕЛЯНСЬКИХ ПОГЛЯДІВ І МІСЬКИХ НАВИЧОК.

Часто повторюємо фрази, що ми „селянська нація". І це правда. З малими виїмками — ми здебільша селянського походження. У нас і до сьогодні такі уподобання, звички, такі погляди на багато справ як у селянина. А в цього селянина багато справ вирішується під кутом практичности, радше пожитку, — може навіть особистого. Хто напр. може виказати більше тих засобів, що приносять хочби тільки особисту користь, той здебільша у більшій пошані, цей здобуває більший голос, більше послуху, поваги. Крім цього, під впливом міського життя, ми мимохіть доходимо до таких поглядів і звичок, як їх мають наші сусіди. Мимоходом кажучи, буваємо теж такі непослідовні, що вміємо рішуче осуджувати шкідливі системи, що їх хтось заводить для нас, але одночасно доликуватися на ту погану систему, як на признаний авторитет.

Ця пригадка початкового характеру нашого суспільного зріжничкування дасть нам змогу зрозуміти неодне явище серед рядів наших українських працівників, таки своїх українських установ. Посторонні громадяни — чи вони орудують власними варстатами праці, чи вони на державній службі — того навіть не помічають. Їм і в гадку не прийде, що серед українських приватних працівників бувають доволі замітні ріжниці; що основою цих ріжниць не є інтелектуальний рівень, фахове знання чи вислід праці, але рід праці і — дохід з неї. Хто працює в богатшій установі, хто має вищу платню, цей часто вважає себе кращим, кориснішим; цей часто глядить на кожного з меншою платнею, чи з біднішої установи, як на щось менше вартного, дарма, що вони всі живуть на утриманні свого народу і для того народу працюють.

ЩАБЛІ НЕОПРАВДАНОЇ ЗАРОЗУМІЛОСТИ.

Якби так ті, що почувають себе на вищому ступні, станули там дійсно силою своєї вищости, справности, якій ніхто інший і ніколи не всилі дорівняти, то ще можна би сяк-так оправдати таке вивищування себе. А то бувають зверхники, що вдають і роблять себе більшими, ніж вони дійсно є, а на ділі живуть працею і соками мізку своїх підчинених. Дехто з них і словом не заікнеться, що думка, яку він голосить, це чужа думка, чужа ідея, чужа праця. Тому такі „велитні" воліли би, щоби все навкруг них ділося безіменно, тому й самі стараються звести своє оточення службовиків до анонімової сірої маси, забуваючи, що своє становище вони осягнули нераз тільки через те, що обставини зложилися для них так щасливо.

Та мало того: нерідко буває, що ті, які мають вже вищі платні, бажають ще всяким способом не допустити до того, щоби інші, хочби як працьовиті, заслужені, могли колинебудь наблизитися до них своїми платнями.

Отже, чи є у рядах українського службовицтва суспільні щаблі?

Прийдеться відповісти притакуючо. Вірніше кажучи, це не є ніякі суспільні щаблі, тільки щаблі фанфаронади й зарозумілости. Це наш своєрідний витвір, зроджений також і на тлі впливів чужинного виховання.

Не треба й окремо вказувати на те, що цей обяв шкідливий не тільки для співжиття великої української службовицької родини, але й для українських установ, для висліду праці у них. Такі нездорові погляди й відносини шкідливо впливають також на товариське життя. Коли українські клюби світять пустками, то між іншим одною з головних причин — безперечно ці нібито існуючі „щаблі".

ЗРІВНАННЯ ЩАБЛІВ У СПІЛЬНІЙ ПРОФЕСІЙНІЙ ОРГАНІЗАЦІЇ.

На щастя — наявно можна помітити, що службові ріжниці, що „щаблі" затираються у тих працівників, що обєднюються в одній професійній організації, в нашому випадку — у Союзі Українських Приватних Службовиків. В ніякій іншій проф. організації українських інтелігентських працівників з мішаниною звань члени не почувають себе так на одній площині, а не на „щаблях", що в СУПРУГА. Тому вступати в ряди тієї організації це обовязок кожного українського умового працівника. Колиж службовицькі щаблі шкодять самій видатності праці, розбуджують негодування, почуття пониження, завист, а навіть ненависть, то саме громадянство повинно в інтересі власних установ вимагати від своїх працівників, щоби вони були членами українських професійних організацій. Недавно ми прочитали у польських часописах про потребу професійних організацій з уряду, згори. Нема сумніву, що це були би не тільки по дусі польські організації, але й із польським верховодством. І тоді кожний український працівник став би примусово членом тієї „професійної" організації та піддержував би її своїми вкладками. Але для своєї — то або грошей нема на вкладку, або „вона нічого не дає", або йому, великому достойникові, там не по нутру. Пора схаменутися та згуртуватися всім, що працюють у приватних установах, у кріпкій професійній організації, якої завданням мусить стати усунення аномалій у службовицьких відносинах.

Лев Ясінчук.

Демонстрації студентів у Празі.

ПРАГА, 27. 11. ПАТ. Вчора рано чеські студенти уладили в будинку виділу права велике віче, в якому взяло участь 600 осіб. Обговорювали справу звороту відзнак німецького університету чеському університетові Карла. Підчас віча надійшла вістка, що ректор німецького університету переслав відзнаки до міністерства освіти. По вічу студенти пішли походом до міста, де їх поліція розігнала. Пополудні сям-там студенти уладжували демонстрації проти німців і жидів. Поліція в строгім поготівлі. Пополудні міністерство освіти передало університетські відзнаки ректорові чеського університету Драчовському.

Протичеські демонстрації у Відні.

ВІДЕНЬ, 27. 11. ПАТ. Протинімецькі демонстрації в Празі викликали обурення німецьких студентів у Відні. Вчора вполудне в університеті дійшло до бурхливих протичеських демонстрацій. Сторожі вдалося усунути студентів з університету, які зійшлися на Рінгштрассе. Їх поліція розігнала. Частина студентів пішла до друкарні Верная, де друкуються чехофільські щоденники „Дер Таг" і „Ді Штунде". Одначе їх поліція теж розігнала. Інша група пішла під будинок чеського посольства. Поліція арештувала кількох студентів та відігнала їх до бічних вулиць.

Югославія замкнула кордон.

БЕРЛІН, 27. 11. ПАТ. „Дойче Альгемайне Цайтунг" повідомляє, що Югославія замкнула несподівано в неділю вечором малий прикордонний рух з Австрією. З Югославії можуть перейти тільки ті особи, які мають спеціяльні перепустки військової влади.

Австрійські війська на кордоні Югославії.

„Дейлі Геральд" повідомляє, що на кордон Югославії надійшли змобілізовані відділи війська і Гаймвери з Відня, Лінцу і Бургенлянду. Австрійський уряд концентрує військо з огляду на напружену політичну ситуацію.

—o—

Діяльність М. Грушевського.

Один із найкращих оглядів усестороньої праці М. Грушевського і характеристику його особи находимо у „Споминах минулого" О. Лотоцького, з яких передруковуємо дотичні місця. Редакція.

ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВОЇ ПРАЦІ В ГАЛИЧИНІ. — ПРАЦЯ В КИЄВІ І НА ЧУЖИНІ. — ІСТОРИК УКРАЇНИ.

Розгін праці М. Грушевського в Галичині був направду гігантичний. Свою катедру — здобуток „нової ери" — використав він в найбільшій мірі. Пильною, запопадливою працею він із слухачів своїх створив широке коло наукових співробітників, серед яких в дальшому знайшлися і поважні учені. Будучи головою Наук. Товариства ім. Шевченка, він розвинув його діяльність у багатьох галузях науки, запровадив кілька серій наукового видавництва у секціях історичній, фільольогічній та природничо-математично-лікарській, а секції з свого боку утворили свої допомогові органи — комісії археольогічну, бібліографічну, статистичну, етнографічну, археографічну, природничу. Як редактор „Записок", замість одної книжки на рік став випускати книжки що два місяці, — так що за час його редакторства вийшло до сотні томів самих лише тих „Записок". Крім „Записок", історична секція видавала „Збірник історично-фільософічної секції" (вийшло 15 томів), „Історичну бібліотеку" (25 томів), серію томів „Українського Архіву" (7 томів), 20 томів видань правничого змісту („Часопись правнича", „Правнича бібліотека"), „Студії з поля суспільних наук і статистики". Фільольогічна секція видавала свій „Збірник" та „Українську бібліотеку" (наукове видання українських клясиків); свій окремий збірник видавала природничо-математична секція. Окремі комісії товариства також випускали серії капітальних видань; етнографічна комісія видавала свій збірник з багатими збірками памяток народньої творчости (появилося 35 томів) та „Матеріяли до української етнольоґії" (14 т.); археографічна комісія видавала „Жерела до історії України-Руси" (7 т.), „Памятки української мови і літератури" (7 т.) та ін. Якості цих видань дістали високу оцінку в ученому світі. Улаштовано музей, велику бібліотеку, друкарню, книгарню.

Побіжно тут вказані результати наукової діяльности товариства, що так розвинулося під головуванням М. С. Грушевського, свідчать про виїмковий організаторський його талант, про невтомну енергію та про величезну наукову працю, що заповнила найдрібніші артерії організму товариства.

В значній мірі користала з праці Грушевського наукова діяльність і на російській Україні. Р. 1908, як тільки зявилася для того формальна можливість, закладає він окреме від львівського українське наукове товариство і в Києві; під його головуванням і воно розвинуло енергічну діяльність, — видруковано яких 25 томів ріжних праць т-ва.

Поруч з широкою організаторською працею в наукових товариствах М. С. Грушевський находить час та сили і для інших форм науково-громадської діяльности та для особистої наукової праці, — читає у Львові публичні лекції, поширюючи круговид галицьких слухачів, притягаючи увагу та зацікавлюючи їх справою розвитку рідної науки, закликаючи їх сприяти тому розвиткові. Підчас літніх вакацій 1904 р. М. С. закладає курси і сам на них викладає для молоді, що приїхала з російської України. В роках 1899 та 1912 з приводу археольогічних зїздів у Києві та Чернигові Грушевський організує бюро українських учасників зїздів, і коли в обох випадках не було за українською мовою визнано право горожанства на зїздах, то виготовлені доклади (всього 30 для кожного зїзду) видруковано окремими томами видань т-ва. Р. 1903 приймає він запрошення вищої російської школи суспільних наук у Парижі та викладає там курс української історії (пізніше той курс тричі видано російською мовою п. з. „Очерк истории украинского народа").

Грушевському належить велика заслуга установлення схеми української історії — того правдивого процесу її розвитку, який свідомо й несвідомо затемнювано та заплутувано московською наукою. Докладно розвинув М. С. Грушевський свою систему української історії в статті, що дістала клясичне значіння: „Звичайна схема „руської" історії й справа раціонального укладу історії Східньої Европи" (друкована вона в збірнику петербурзької академії наук — „Статьи по славяновѣдѣнію", т. 1).

В сформулованні цеї схеми та у фактичному переведенні її в девяти томах „Історії України Русі", що обіймає час більше як до другої половини XVII ст., полягає найбільша, справді історична заслуга М. С. Грушевського. Він дав те, чого не могли дати його попередники як з огляду на стан розроблення історичних відомостей, так і тому, що в межах Росії взагалі немислима була така праця. Правда, і він не дав історії державного життя українського народу, — головно слідив він не державні моменти в історії, а суспільно-економічні та культурні. Але на ґрунті, що він підготовив, нові дослідники вже легше можуть осягнути таке завдання.

Для нас, українців, наукова праця Грушевського має, окрім стисло наукового, ще й велике значіння громадське. Вона складає дуже помітний етап в історії української самосвідомости. Внаслідок діяльности нашого ученого ідейні основи українського національного руху дістали тверде наукове угрунтування та поширились новими, ширшими горизонтами.

М. С. Грушевський з своєї вдачі — найперше учений. Проте сильний темперамент громадського діяча не тільки надавав особливий життєвий інтерес його науковій праці, але й потягнув його на ширший шлях громадської діяльности. Засновуючи наукову працю перш за все на культурному поступі та самосвідомості народньої маси, Грушевський завше надавав першорядного значіння освіті широких мас народу та приймав активну участь у діяльності в цьому напрямі. Провідна роля належала йому в Краєвому Шкільному Союзі, в якому зосереджено всю справу приватної школи; оскільки інтенсивною була ця праця, свідчать самі факти: Союз утримував 8 середніх шкіл, в тому числі 6 з правами шкіл „правительственних", давав матеріяльну допомогу двом приватним учительським семінаріям, утримував кілька народніх шкіл вищого типу.

З того переконання, що широка освіта народньої маси є основою його поступу, Грушевський знаходив час для популярно-наукової праці. Його популярна історія „Про старі часи на Україні" це — недосяжний зразок компендіюму рідної історії. Ширша праця в цьому напрямі — „Ілюстрована історія України". Йому належить і кілька більших популярних історичних брошур, серед них — „Козацький батько — Б. Хмельницький". Перед самою війною надрукував він широкий плян народнього видавництва та оголосив конкурс на книжки для народу й дітей. У Києві організує він популярно-народній тижневик „Село", приймає близьку в ньому участь, і частина статтей його, друкованих там, появилася окремою брошурою — „Про українську мову і школу".

Широкі літературні інтереси Грушевського спонукали його до ближчої участи в багатьох підприємствах літературних, а в більшості їх був він чи ініціятором, чи головним провідником. З його ініціятиви сталася реформа літературно-громадського органу — тижневика „Зорі" — в місячник европейського типу Revue і з 1898 р. почав виходити під його проводом „Літературно-Науковий Вістник", в якому вперше широко обєдналися літературні сили австрійської та російської України. З першої книжки до останньої — до початку війни, напротязі коло 20 літ, Грушевський містить тут статті в питаннях літературних та громадських, і статті ці завше були найінтереснішою частиною журналу, до якої читач у першу чергу і звертався.

(Далі буде.)

„За чесну оцінку фактів".

Волинь, 24. XI. 1934. р.

Луцький проурядовий часопис „Wołyń" (ч. 47) присвятив соймовій промові голови УПР і УНДО д-ра Дмитра Левицького редакційну статтю під поданим вище наголовком, у якій у розмірно коректній формі намагається доказати, що волинська дійсність виглядає інакше, ніж вона змальована у згаданій промові.

Щодо змісту промови, то це справа самого п. д-ра Д. Левицького, і ми не уповноважені забирати з цього приводу голосу.

Зате ми, українці Волині, здається, маємо право оцінювати факти свого життя. Напевне „Wołyń" з цим погодиться. Коли людина відчуває жаль, біль, кривду, то лікар чи психольоґ мусить брати її заяви за аксіому, що не вимагає доказів, і ніхто з них не відважиться твердити противне.

Такі абсурди бувають тільки в політичній царині, де один за другого відважується говорити, чи того другого болить щось чи ні!

Ми, й тільки ми, українці Волині, знаємо правду: добре нам чи зле. Неукраїнець може тільки робити здогади, а значить — помилятися.

Тому то ми з приємністю стверджуємо тут заяву редакції „Wołyn-я", яка мала відвагу сказати:

„Ми далекі від твердження, що в польсько-українських взаєминах є все якнайкраще, бо це булоб... узагальнення, однаково голословне і шкідливе".

Отже від самого „Wołyn-я" ми почули, що на Волині не все гаразд. А це є признанням, що ми у своїх жалях і скаргах маємо рацію. Різниця між нашим безпосереднім відчуванням і теоретичним міркуванням автора статті лише в тому, чи нам на 100 відс. живеться погано, чи цей відсоток менший.

Колиб „Wołyń", ідучи цим шляхом далі, сказав ще, в яких ділянках живеться вам погано, то навіть можнаб було дискутувати. Очевидно, українці, які тільки самі можуть говорити про свої болі, в усій широчині виложилиб факти: що саме їх болить, пече чи гніте.

Ми зі свого боку моглиб запропонувати авторові статті поїхати з нами по селах і послухати, що кажуть про свої болячки самі маси.

Залишаючи покищо це питання відкритим, переходимо до кінцевої частини статті й бачимо дивну річ. Автор, який напочатку сказав, що в польсько-українських відносинах не все добре, раптом заявляє, що буцім то все гаразд. І то так добре, що це „радує однаково як поляків, так і українців".

Мимохіть виникає бажання попросити автора знову таки поїхати з нами на села й показати цих радіючих українців. Ми з приємністю подивилисьб на них. Але — тільки під селянськими стріхами. Бо в бюрах, на добрих посадах, а тим більше на посольських дієтах — безперечно можна знайти одиниці вдоволені, та й то тільки до того часу, поки вони на тих посадах перебувають.

Мусимо тут до речі зауважити, що нам нераз доводилося чути (звичайно сам-на-сам) від тих українців, які „радіють" в певному оточенні, що українська справа погана. Навіть безнадійно махали рукою.

Наприкінці мусимо підкреслити ще одну заяву „Wołyn-я" — про взаємне пошанування. Це справді булоб кроком наперед. Тільки чи автор має на увазі взагалі українців, як нарід, а значить і пошану до їхніх прав, культури, гідности, ідеалів, чи лише тих „радіючих" українців? Крім відповіди на це питання, булиб бажані також і факти.

В кожному разі „Wołyń", хоча ще й не звільнилася від узагальнювань, якби подав надію на те, що згодом (на підставі свого висновку „не все найкраще") може таки зрозуміти помилки волинської політики.

Senex.

Мадярщина домагається уступлення мін. Бенеша.

ЖЕНЕВА, 27. 11. ПАТ. Делеґат Мадярщини Екгардт передав секретаріятові Ліґи Націй заяву з домаганням, щоби мін. Бенеш, предсідник Ради Ліґи Націй уступив, бо Чехословаччина з Румунією в спорі Югославії з Мадярщиною стали би по боці Югославії. Тому делеґат Мадярщини запитує, чи мін. Бенеш не зрезиґнував би з цеї причини з предсідника Ради. Мін. Бенеш, перед своїм виїздом з Женеви повідомив секретаря Ліґи, що коли Ліґа буде розглядати ноту Югославії, мін. Бенеш зрезиґнує на той час з предсідника.

Українські посли до законодатних установ Канади.

(З нагоди 40-ліття життя українців у Канаді).

За ввесь час 40-літнього життя в Канаді канадійські українці спромоглися вибрати дванацять своїх послів до провінціяльних легіслятур і до домініяльного парляменту Канади. Декотрі з цих послів були вибрані і по кілька разів з тих округ, у яких українські поселенці живуть компактною громадою, або в переважаючім числі.

Нижче подаю імена всіх вибираних дотепер українських послів і дати їх вибору в хронольогічнову порядку.

1) **Андрій С. Шандро** — 17. квітня 1913 року, був вибраний послом до сойму провінції Альберти з округи Гвитфорд (**Whitford**) Альта. Його вибір уневажнили через деякі зловживання підчас виборів, одначе його вибрали поновно 15. березня 1915 року. Дня 7. червня 1917 року А. С. Шандра знову вибрали послом до сойму Альберти з тої самої округи через акламацію, з тої причини, що був у військовій службі. Дня 18. липня 1921 року А. С. Шандра вибрали ще раз послом до сойму Альберти з тої самої округи, але його вибір уневажнили через зловживання підчас виборів. Це перший посол, вибраний українцями в Канаді, і мабуть перший український посол у британських домініях. Слід згадати, що А. С. Шандро — це бувший москвофіл і до українства ставився неясно.

2) **Т. Д. Ферлей** — 6. серпня 1915 року, був вибраний послом до сойму провінції Манітоби з округи Гімлі (**Gimli**) Ман.

3) **Н. А. Григорчук** — 29. червня 1920 року, вибраний послом до сойму провінції Манітоби з округи Етелберт (**Ethelbert**) Ман. Дня 18. липня 1922 року Н. А. Григорчука вибрали вдруге послом до сойму провінції Манітоби з округи Етелберт. Дня 28. червня 1927 року Н. А. Григорчука вибрали втрете послом до сойму провінції Манітоби з округи Етелберт. Дня 16. червня 1932 року Н. А. Григорчука вибрали четвертий раз послом до сойму провінції Манітоби з округи Етелберт, Ман.

4) **Д. Якимішак** — 29. червня 1920 року, вибраний послом до сойму провінції Манітоби з округи Емерсон (**Emerson**) Ман. Дня 18. липня 1922 року Д. Якимішака вибрали вдруге послом до сойму провінції Манітоби з округи Емерсон.

5) **Василь Федун** — 18. липня 1921 року, вибраний послом до сойму провінції Альберти з округи Вікторія (**Victoria**) Альта.

6) **Н. В. Бачинський** — 18. липня 1922 року, вибраний послом до сойму провінції Манітоби з округи Фішер (**Fisher**) Ман. Дня 28. червня 1927 року Н. В. Бачинського вибрали послом до сойму провінції Манітоби з округи Фішер вдруге. Дня 16. червня 1932 року Н. В. Бачинського вибрали послом до сойму провінції Манітоби з округи Фішер втрете.

7) **Михайло Роецький** — дня 18. липня 1922 року, вибраний послом до сойму провінції Манітоби з округи Гімлі (**Gimli**) Ман.

8) **Михайло Чорногус** — дня 10. липня 1923 року, вибраний послом до сойму провінції Альберти з округи Гвитфорд.

9) **Михайло Лучкович** — дня 14. вересня 1926 року, вибраний послом до домініяльного парляменту в Оттаві з округи Вегревил (**Vegreville**), Альта. Дня 28. липня 1930 року М. Лучковича вибрали вдруге послом до домініяльного парляменту в Оттаві з округи Вегревил.

10) **Ізидор Горецький** — дня 19. червня 1930 року, вибраний послом до сойму провінції Альберти з округи Гвитфорд,(**Whitford**) Альта.

11) **Петро Міськів** — дня 19. червня 1930 року, вибраний послом до сойму провінції Альберти з округи Вікторія,(**Victoria**) Альта.

12) **Д-р Ю. Драган** — дня 19. червня 1934 року, вибраний послом до сойму провінції Саскачеван з округи Келвінгтон (**Kelvington**) Саск. У провінції Саскачеван живе найбільше число українців і довго вони змагалися, поки врешті вдалося їм здобути одно місце в легіслятурі у місті Риджайні.

Сьогодні українці мають шістьох своїх представників у законодатних установах Канади: **Лучкович** — посол домініяльного парляменту; **Бачинський і Григорчук** — посли манітобської легіслятури; **д-р Ю. Драган** — посол саскачеванської легіслятури; **Горецький і Міськів** — посли альбертійської легіслятури.

На 56 ріжних народностей, які живуть у Канаді, українці щодо численности стоять на третьому місці. (Перше місце займають англійці, або точніше: люди англійської мови) друге займають французи. Точне число українців у Канаді годі подати, але додумуємося, що є нас около 350.000. Ми моглиб вибирати бодай вдвоє більше число українських представників до законодатних установ у згаданих трьох провінціях Канади, якби всі українці були свідомі й обєднані. Та не треба перетягати струни! Коли взяти на увагу, що до Канади їхали вбогі і в більшости неграмотні емігранти, які перші дві десятки літ мусіли посвятити на те, щоб розглянутися кругом себе, устаткуватися, пристосуватися до нових обставин, забезпечити себе і свою родину матеріяльно, пізнати себе на широких степах серед чужих людей, — то й те, що осягнено дотепер у Канаді, заслуговує на признання.

Як маєте під руками подрібну мапу Канади, задайте собі труду і відшукайте всі ті округи, з яких вибирали і вибирають українських послів. Ті округи замешкують українці збитою масою, або в переважаючім числі. В таких округах українці проявляють громадське життя і в інших ділянках. Стараються удержувати українських учителів у державних школах, вибирають своїх шкільних і муніципальних урядовців, мають свої гарні церкви й народні доми, які носять ріжні назви, а в цих домах ведуть свою працю ріжні просвітні товариства, драматичні й співацькі гуртки та удержують українські рідні школи. В таких округах українці задержують свою традицію і не так легко асимілюються. Тому таке поселення великими громадами виходить канадійським українцям на велику користь.

Вінніпеґ, Ман., 28. X. 1934.

Михайло Кумка

З церковних справ.

З ПОБУТУ АП. ВІЗИТАТОРА В ПЕРЕМИШЛІ. ІМЯНИНИ ЕПИСКОПА Й. КОЦИЛОВСЬКОГО

Апостольський візитатор о. Іван Гудечек прибув до Перемишля 22. ц. м., щоб приглянутись відносинам у тутешній дієцезії. М. ін. 26. ц. м. відвідав тутешню духовну семинарію.

Дня 25. XI. тутешня мужеська українська державна гімназія улаштувала свято в честь свого Патрона св. Йосафата, на яке дирекція заведення запросила обох тут. єпископів і візитатора о. Гудечка. Всі три достойники явились на це свято, при чому о. візитатор сидів між двома нашими єпископами. При кінці свята ґімназійний катехит о. Голинський виголосив промову, звернену до обох єпископів, а спеціяльно до солєнізанта, єпископа Йосафата Коциловського, а в другій половині своєї промови, виголошеної з початку по українськи, звернувся в латинській мові до о. візитатора, якому зложив привіт від молоді, родичів та учителів заведення. О. візитатор не відповів на цей привіт.

Тут варто ще зазначити, що в неділю 25. XI. ц. р. рано відправив єпископ Лакота торжественну Службу Божу з нагоди імянин єпископа Йосафата. Церква була виповнена по береги всіми верствами нашої суспільности.

Вкінці треба ще подати, що представники всіх громадських установ під проводом д-ра Загайкевича зложили єпископові Йосафатові побажання з нагоди його імянин, і то на спеціяльній авдієнції.

Р.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА“ З 29. ЛИСТОПАДА 1934.

Д-Р ЕВГЕН ОЛЕСНИЦЬКИЙ. 34

СТОРІНКИ З МОГО ЖИТТЯ.

На Кляйнівській вулиці на третьому поверсі була для тих, що мали там приступ, справдішня нова школа, яка вводила нас у світ нових принципів і нових поглядів.

В моїм житті не мав я доби таких рішучих еволюцій у світогляді, яку пережив я як студент перших двох літ університету під впливом Івана Франка.

Була в нього тоді вже гарна бібліотека, з якої користала молодь його кружка; в бібліотеці тій находили ми те, чого деінде тоді в Галичині не можна було дістати: Вістник Европи, Отечественні Записки, твори Щедріна, Белінського, Добролюбова, Золі, Фльобера, Спенсера, Лясаля, з українських Драгоманова, Мирного; це була лектура, що вводила нас у новий світ і неначе молотом пробивала провали в тій камяній стіні, яку поклало перед нами тодішнє публичне виховання і гнила, бездушна рутенщина. Спосібнішої і щирішої молоді не могла вдоволити і та українщина, що панувала серед львівської громади й обмежалась на слабеньких, чисто формальних і то дуже рідких та нечисленних маніфестаціях. Школа Івана Франка навчила її інакше розуміти українофільство, показала правдивий зміст його, а сильна безпощадна критика Драгоманова поглубляла його ще більше і викликувала реакцію проти формального українства, яким проявлялося воно досі в Галичині.

Під тими впливами відбулася у нас формація тих основ, на яких опісля оперли ми нашу працю і діяльність у дальшім житті.

В тім часі саме видав був Франко разом з Мих. Павликом два випуски „Громадського Голосу“, а дальше дві спорі книжки: „Дзвін“ і „Молот“. Все те конфіскувала прокураторія, одначе видання ті все таки кружляли серед нас і читалися з живим зацікавленням. У половині 1879 р. розпочав Франко видавництво „Дрібної Бібліотеки“. Університетська молодь цікавилась живо тим видавництвом і ширила його по краю; деякі з нас підпомагали його і працею і матеріяльно. Я переклав за порадою Франка Добролюбова „Авторитет у вихованні“ і доставив фонди на наклад цього випуску „Дрібної Бібліотеки“. В другій половині тогож року задумали ми періодичне видавництво у формі літературно-наукового журналу. Журнал мав називатися „Нова Основа“, як редактор мав підписувати його тов. Жидовський. Та справа того видавництва скінчилася на видрукуванні проспекту, до видавництва не прийшло з недостачі фондів.

Між моїми товаришами в університеті було тоді на правничім виділі спеціяльно багато українців, і то таких, що з них опісля вийшли люди, знані з своєї публичної діяльности в ріжнородних напрямах. На одній році зі мною були між іншими товариші: Андрій Чайківський, Андронік Могильницький, Степан Федак, Кость Левицький, Лев Гузар, Станислав Лучаківський, Ярослав Ільницький, Теофіль Макух, Гнат Дзерович, Денис Партицький, Володимир Навроцький, Осип Ганкевич, Евген Мартинець, Грабовенський, Сидір Британ, Василь Полянський, Юрій Шмериковський, — ті всі українці, що належали до „Дружного Лихваря“. А крім них з москвофілів, або їм близьких: Василь Лагола, Теодор Олексевич, Осип і Денис Грабінські, поза ними були ще деякі інші, що належали до „Академического Кружка“. В порівнанні до числа польських студентів було це число невелике, та в порівнанні з числом русинів на інших роках і виділах — значне. Університет мав характер польський. На правничім виділі викладали по українськи лиш д-р Олександер Огоновський цивільне право — як надзвичайний професор і д-р Іван Добрянський карне право — як приватний доцент. Та їх викладів слухали щойно на третім році. На фільософічнім виділі викладав по українськи лиш д-р Омелян Огоновський українську літературу і пару семестрів також д-р Шараневич українську історію. Одначе виклади останнього не викликували ніякого зацікавлення. Які були тоді українські виклади на богословськім виділі, нині вже не тямлю. Ми мусіли в перших двох роках слухати на правах виключно польських викладів з винятком німецького права, яке викладав ще по німецьки старий проф. Буль (**Buhl**), одинокий епігон ко-

В 25-ліття ідейної праці для народу.

Ювилейне свято Т-ва „Відродження" у Львові.

По заміченій програмі відбулися дня 25. ц. м. у Львові, а мабуть і в цілому краю, ювилейні свята тверезости. Сто літ минає, від коли на наших землях заговоріли перші слова тверезих правд, двацять літ з того часу, як до боротьби з одурманюючими отрутами станули організовані ряди відродженців. Саме тепер Українське Протиалькогольне Товариство „Відродження" дало поклик святкувати свята тверезости, так само влаштувало таке свято в салі „Української Бесіди" у Львові. Рівночасно, як про це заздалегідь у пресі й афішами громадянство повідомлено, відбулася низка ювилейних викладів у численних товариствах та установах. На жаль, не всі вони через спротив Городського Староства мали спромогу відсвяткувати Ювилей Тверезости, як про це була згадка в пресі.

Офіціяльне свято, влаштоване Головною Радою „Відродження", відбулося в поважному, діловому настрою численно зібраної публики. Саля прикрашена образами й таблицями, що наглядно висвітлюють лихо алькоголізму. На столах зразки видань „Відродження", що з них два останні: книжечку „За тверезість" та кишеньковий календарець на 1935 р. радо купувала публика при вступі на салю.

Свято започаткував привіт голови Товариства д-ра Софії Парфанович. У ньому вона запросила гостей до участи в тому скромному святі, бо на торжественніше і святочніше з причини важких часів, зокрема важких для „Відродження", важко було здобутися. Згадуючи теплим словом відродженецьких співробітників і борців за тверезість, розсіяних по всьому краю, піднесла з признанням прихильне відношення до абстинентського руху цілого громадянства. Зокрема підчеркнула прихильне відношення церковної влади, що рішила підчинені собі круги духовних та вірних візвати до святкування свята тверезости та співпраці з „Відродженням", далі численних товариств, що зголосили свою участь у викладовій акції. Опісля згадала померших членів і борців за тверезість, при чому публика вшанувала їхню память повстанням з місць.

Після того відчитано привіти, при чому переказали привіти від закордонних протиалькогольних міжнародніх і національних централь: з Льозанни, Парижа, Берліна, Відня, Копенгаґи, Загребу, Варшави й інш. Привітів з краю наспіло обмаль.

Опісля був виклад д-ра Івана Раковського Прелеґент — сеніор нашого руху та один з головних основників нашого товариства — виголосив глибоко продуманий та прегарно уложений реферат, у якому начеркнув історію алькоголізму та боротьбу з ним серед українського народу. Через братство тверезости — до відродженецької організації; далі через організовану працю, плебісцити та поширення мережі відродженецьких клітин — аж до найновіших днів — важких зусиль та важних добутків теперішнього проводу „Відродження". Далі прелеґент зясував суть лиха алькоголізму та пояснив необхідність українського народу боротися з одурманюючими отрутами. Вкінці подав пляни праці „Відродження" на майбутнє: поширення сітки відродженецьких осередків, розбудова видавництва, збільшення числа членів, улаштування чаєнь і відродженецьких харчівень, уладження музею де найшли би приміщення всі предмети, що мають звязок з протиалькогольною боротьбою, втягнення до праці цілого громадянства. До цього останнього закликав горячими словами зібране громадянство, що нагородило його слова рясними оплесками.

Подякою зібраним за приявність голова „Відродження" д-р С. Парфанович замкнула це скромне, але поважне ювилейне свято.

...лишнього німецького університету. Деякі з нас, особливо свідомі українці, записувалися також добровільно на виклади української літератури д-ра Ом. Огоновського. На третім році слухали українських викладів цивільного і карного права всі русини без ріжниці партій. Урядова мова в університеті була виключно польська. Про будь-які мовні права в університеті ми тоді ще не мріяли, тим менше про український університет. Нашим бажанням було що-найвище збільшити число українських катедр. Про це говорили ми часто й апелювали до товаришів, щоби приготовлялися до доцентури з цивільної процедури; та й це було без успіху, бо польські професори його не допустили до того

З інших товаришів, що були тоді в університеті на інших роках ріжних виділів, заслуговують на згадку з українців правники: Осип Білинський, Олекса Танячкевич, Володимир Лукич-Левицький, Іван Белей, Іван Рудницький, Василь Дідошак, Андрій Кос, Роман Сосновський, Ярослав Кулачківський, Олександер Кміцикевич, Олександер Ділицький, Теофіль Коршош; з фільософів: Іван Франко, Володимир Коцовський, Кость Бобикевич, Іван Матіїв, Бронислав Старецький, Іляріон Грабович, Ілля Кокоруда, Юліян Стефанович, Володимир Масляк

Якихбудь конфліктів між молодю руською і польською в університеті тоді не було

(Далі буде).

Шиpіть наш часопис!

Товариство Письменників і Журналістів ім. І. Франка

про невідповідну пресову полеміку.

КОМУНІКАТ І.

Рада Т-ва Письменників і Журналістів ім. І. Франка на своєму засіданні 25. листопада 1934. одноголосно приняла таку постанову:

1) Рада Товариства з жалем стверджує, що в останньому часі ведеться інколи на сторінках української преси полеміка, яка приймає невідповідний особистий характер. Така полеміка своїм тоном не відповідає поважним завданням українського журналіста та загальній нинішній національній ситуації, що вимагає можливо найбільшої сконсолідованости.

2) Тому на будуче Рада притягне до відповідальности тих своїх членів, які переступлять межі загально прийнятих журналістичних форм, доручить нападеному не відповідати на образливу статтю, зате від себе видасть відповідний комунікат.

За Раду Товариства:
Роман Купчинський, голова. Д-р Мирон Коновалець, секретар.

КОМУНІКАТ ІІ.

На підставі постанови з 25. ц. м. Рада Товариства Письменників і Журналістів доручає ред. І. Кедринові-Рудницькому не відповідати на статтю ред. д-ра К. Івана Гладиловича у 43 числі „Українського Голосу" п. н. „Виступ п. Кедрина проти гетьманців у польському журналі", тому, що автор ужив у тій статті проти І. Кедрина нічим неумотивованих образливих закидів.

За Раду Товариства:
Роман Купчинський, голова. Д-р Мирон Коновалець, секретар.

З нашої кооперації.

ВЛОМИ ТА КРАДЕЖІ ПО НИЗОВИХ КООПЕРАТИВАХ.

„Господарсько-Кооп. Часопис" з 25. ц. м. містить статтю п. н. „Повінь вломів та крадежей і наша самооборона". В цій статті закликає автор низові кооперативи до самооборони проти вломів та крадежей, які в останніх часах перемінилися в деяких округах у систематичне винищування кооперативного майна. Напр. у районі Окружного Союзу в Коломиї в останнім місяці занотовано 14 вломів до кооператив на суму майже 5.000 зол. Подібні вісти приходять з району Жовква. Виглядає так, що злочинці використовують тяжке положення кооператив, а може й діють під намовою ворогів кооперації. Поліції не вдалося досі ні в одному випадку викрити злочинців. Тільки дві з обкрадених кооператив у коломийськім районі були обезпечені в „Дністрі", тимсамим майже ввесь вкрадений маєток пропащий. „Г.-К. Ч." закликає кооперативи обезпечувати своє майно від крадежі та вломів, забезпечувати сильно кооперативні домівки у крати та відповідні замки і настановлювати нічні варти біля кооператив з їх членів.

НОВІ УКРАЇНСЬКІ КООПЕРАТИВИ.

Рішенням Дирекції РСУК з дня 13. листопада ц. р. принято в члени Т-ва такі кооперативи: 1) „Одродзене" („Відродження), госп.-спож. кооп. з обм. відповід. — Несвіч (пов. Луцьк). 2) Кооп. „Єдність" з обмеж. відпов. — Звір. 3) Госп.-Торг. спож. С-ка „Єдність", кооп. з обм. пор. — Майнич (пов. Самбір).

Рішенням Дирекції РСУК з дня 15. XI. ц. р. принято в члени такі кредитові кооперативи: 1) „Наша Поміч", кзнв. Гаї Нижні (пов. Дрогобич). 2) „Українська Християнська Каса" кзов. Жовква (пов. Жовква). 3) „Відродження", кред. кзов. Городниця (пов. Копичинці). 4) „Райфайзенка", кзов. Кукизів (пов. Львів). 5) „Каса Позичкова і Щадниця", кзов. Сілець (пов. Перемишль). 6) Щадн.-Кред. Каса „Селянська Спілка", кзнв. Бишів. 7) „Українська Райфайзенка", кзнв. Волиця Комарова (пов. Сокаль). 8) Щадн.-Кред. С-ка „Надія", кзов. Паушівка (пов. Чортків).

ЗАГРОЗА ВИКЛЮЧЕННЯ З ЧЛЕНІВ Р. С. У. К.

Р.С.У.К. від двох літ послідовно переводить протиборгову акцію серед кооператив. Після наказів, анкет, доручень при ревізіях та упімнень Р.С.У.К. не здержується навіть перед виключенням зі своїх членів тих кооператив, які вперто не пристосовуються до його доручень і замісць застановити зовсім борги, ще їх збільшують. В останнім часі Р. С. У. К. загрозив 42 таким кооперативам, в яких борги в 1934 р. зросли, що на випадок, коли вони до кінця ц. р. не здержать боргування, поставить на найближчім засіданні Ради Р.С.У.К. внесок виключити їх з членів Р. С. У. К.

ДРОГОБИЧЧИНА ПРАЦЮЄ.

Дрогобицький кооперативний район виказує назагал добрі успіхи в праці. На 28 провірених в останнім часі кооператив для загального закупу і збуту прибуло від останньої ревізії 240 нових членів, борги зменшилися на 6.38 проц., денні торги збільшилися на 18 проц. 16 кооператив працює з білянсовою надвишкою на квоту 2.769 зол., 12 зі стратою. Причиною страт є головно відписання нестягальних боргів і касових та товарових манк. Болячками кооперації в Дрогобиччині все ще є товарові та касові манка, які доходять до 3.000 зол. Вправді всі вони забезпечені векслями та умовами, одначе все таки шкодять кооперації і цей боляк треба конечно усунути. — Кредитова кооперація в Дрогобиччині теж працює з успіхом. Оборотові фонди 18 кредитових кооператив зросли на 9 проц. завдяки ощадностевим вкладкам, головно дрібній ощадності. На вкладках дрібної ощадности ці кооперативи мають 12.761 зол., себто четвертину усіх ощадностевих вкладок

В. Л

Виклади заходом „Українського Т-ва Прихильників Мистецтва і АНУМ.

Сучасне українське малярство і його шляхи.

На цю тему відбувся у минулу суботу відчит Павла Ковжуна в салі „Бесіди", улаштований заходами Т-ва Прих. Укр. Мистецтва й Асоціяції Незалежних Українських Мистців. На відчиті було багато добірної публики і він викликав живе заінтересування, бо в нас нема майже ніякої літератури з того предмету.

П. Ковжун представив початки сучасного нашого мистецтва та перші спроби його свідомої організації. Вже у 80-их роках минулого століття наші мистці заснували в Петербурзі (українських мистецьких осередків тоді ще не було) першу групу для плекання українського мистецтва. Були там наші передові мистці старої ґенерації, що ще подекуди досі працюють — С. Васильківський, М. Самокиша, В. Сластьон, П. Мартинович і ін. Деякі з них, як Васильківський, а ще більш Самокиша, що й досі працює, мали величезні успіхи, їх твори розкуповували й чужі музеї, приватні збирачі, мали вони й великі державні замовлення. Їздили наші малярі багато по світі, не лиш по Европі, а й по Азії й Африці, всеж скільки могли, ті мистці працювали для рідного мистецтва. Васильківський і Самокиша видали гарні праці про українську старовину й орнамент та дуже часто брали темами своєї творчости український побут і історію.

Обік тих малярів працювали Ів. Їжакевич, М. Пимоненко, К. Трутовський, Ковшенко, Ярошенко, Костанді, Судковський, Орловський, Куїнджі, Святославський, а в Галичині К. Устиянович — щоб лиш згадати найвидатніші імена.

Згодом, із зростом українського національного життя, розвинулась і культура. Паралельно із ґенерацією видатних письменників, як Франко, Вороний, Коцюбинський, Винниченко, Лепкий, Олесь, — появляються мистці, що силою свого мистецтва стоять обік них. Це в першу чергу Ф. Красицький, І. Труш, М. Сосенко, І. Шульга, М. Жученко, О. Новаківський, брати В. і Ф. Кричевські, І. Івасюк, О. Кульчицька, П. Холодний, Замирайло, Левченко, Яремич, Ждаха, Манастирський, Северин, Бурачок і ін. і найвидатніший із них, О. Мурашко, якого твори знаходяться у багатьох музеях Европи й Америки. Ф. Кричевський був офіційним малярем підчас коронації при англійськім дворі, а його брат Василь здобув чимало нагород по Европі й Америці. У томуж часі починається тривкий, історичного значіння звязок між Придніпрянщиною й Галичиною. На Україні виставляє Труш, Івасюк, Кульчицька, пізніше М. Бойчук і В. Касіян, а до Галичини приїзджають Северин, Масляників, Жук, Гаврилко, Кричевський, Красицький, дослідник мистецтва Щербаківський, Новаківський, Холодний і інші. Згодом обопільні впливи вирівнялися зовсім й українське мистецтво набрало одноцільного стилевого характеру. Взаємний вплив зрівноважився згодом ще більше, коли революція й еміграція причинялась до ще більшої виміни мистецьких сил.

Стилево — перед війною панував у нашому малярстві повний імпресіонізм, але під впливом Заходу уже позначились деякі нові течії, з майстрами світового розміру. Згадаємо зпоміж них такі імена, як Д. Бурлюк, О. Архипенко, О. Грищенко й О. Шевченко, що переважно працювали поза межами України, не могучи в тодішніх обставинах знайти для себе змоги для праці дома. Однак саме тому вони поширили вузькі рямці нашого мистецтва і вивели його на світові шляхи.

Вкінці по війні дійшло наше мистецтво до свого повного вислову. Появились течії, що прямують до скристалізування нашого малярства чисто малярськими способами, та інші, що змагають до великого монументального стилю. Заснувалася перша Академія Мистецтв у Києві (1917), українські малярі поширили свої впливи й на міжнародній арені, за ними вистави по всій Европі й поза нею, і всі чільні світові музеї, від Ню Йорку до Токіо мають їх твори.

Сьогодні працює в ділянці малярства на землях України й за кордоном зверх 100 свідомих себе малярів.

Відчит ілюстрував прелеґент численними знимками на екрані.

Мін. Саймон радить з реґентом Югославії.

ЛЬОНДОН, 27. 11. ПАТ. Мін. Саймон відбув учора нараду з реґентом Югославії кн. Павлом, який приїхав на шлюб кн. Марини з кн. Кенту. До тієї наради привязують велику вагу. Перед нарадою відбулося засідання англійського кабінету, на якім обговорювали конфлікт між Югославією і Мадярщиною. Кн. Павло дуже побоюється за хід подій, коли Югославія не одержить від Ліґи Націй сатисфакції. Урядові кола кажуть, що положення дуже трудне і слід до нього підходити дуже обережно.

—o—

Наради в Женеві над конфліктом Югославії з Мадярщиною.

ПАРИЖ, 27. 11. ПАТ. Мін. Ляваль відбув учора нараду з мін. Тітулеску над змістом меморіялу Югославії. Авас запевняє, що французький уряд предложить великим державам проєкт міжнародньої конвенції про боротьбу з терористами. Крім того обговорювали справу східного пакту і зближення між Францією та СССР.

Всі ці справи мін. Ляваль обговорить ще з турецьким міністром Тевфік Руждї-Беєм, який приїхав до Парижа. По конференції з мін. Лявалем мін. Тітулеску відбув ще нараду з ґенеральним секретарем на Ке д'Орсей Лєжером і відїхав до Букарешту, де прибуде теж большевицький посол Островський. Руждї Бей виїде до Берліна, опісля до Женеви.

„Ексцельзіор" пише, що Франція і всі народи намагаються намовити Білгород бути поміркованим. Треба тільки, щоби Англія та Італія пригадали Будапештові бути примирливим.

—o—

Закордонна політика Фінляндії.

ГЕЛЬСІНҐФОРС, 27. 11. ПАТ. Підчас нарад над буджетом міністерства закордонних справ у парляменті відбулася довша дискусія над закордонною політикою Фінляндії. На закиди ріжних послів відповідав міністр закордонних справ Гакцель. Міністер заявив, що Фінляндія вдоволена теперішніми кордонами і бажає жити мирно. Витає з вдоволенням пакт прибалтійських держав, який зміцнить незалежність Латвії і Литви. З СССР Фінляндія вдержує добрі взаємини. Одначе большевицька преса розсіває неправдиві вістки, по цілому світі, начеби Фінляндія враз з Японією хотіла напасти на СССР і тому хоче притягнути до протибольшевицького фронту скандинавські держави і Німеччину. Такі самі вістки подає преса інших держав. Ці вістки підсувають Фінляндії бажання зломити мирові договори. Фінляндський уряд не відповідав на ті вістки тому, що вони абсурдні.

Міністер підкреслив, що Фінляндія вивозить найбільше товарів до Англії. Вивіз до Німеччини теж зріс. Велике значіння має теж торговельний договір зі Злученими Державами. Збільшений привіз зі Швеції не дає ще підстав зривати торговельний договір. Теперішня хвиля незадовідна на заключення договору з СССР, хоча вивіз збільшився з 50 на 70 міліонів фінських марок.

—o—

Польща продає Німеччині жито.

ДАНЦІҐ, 27. 11. ПАТ. „Данц. Цтґ." повідомляє, що розмови представників Польщі та Німеччини в справі закупна польського жита для Німеччини покінчилися 24. листопада. На основі порозуміння польські державні промислово-збіжеві заведення мають доставити в найближчих місяцях Німеччині 120.000 тон жита. В цій кількості мають вивезти з Данціґу 70—80.000 тон жита, яке є в маґазинах. Часопис здогадується, що ціна жита піде в гору.

Розвязали союз віроісповідних громад.

БЕРЛІН, 27. 11. ПАТ. Пруський премієр Ґерінґ видав розпорядок, яким розвязав союз усіх вільних віроісповідних громад у Прусії, а майно сконфіскував. У мотивах сказано, що членами союзу були прихильники розвязаних комуністичних і марксистівських організацій.

—o—

Революція в Перу.

ЛІМА, 27. 11. ПАТ. У столиці і на провінції вибухла революція. Урядові війська арештували 200 повстанців.

Літвінов предсідником Ліґи Націй.

ПАРИЖ, 27. 11. ПАТ. Авас повідомляє з Женеви, що на випадок уступлення мін. Бенеша, предсідником Ради Ліґи Націй підчас нарад над атентатом у Марсель буде ком. Літвінов.

Будують шість нових кораблів.

ТОКІО, 27 11. ПАТ. З урядових джерел повідомляють, що м-ство маринарки поручило в рамцях буджету на 1935 р. вибудувати в доках у Сасебо шість нових кораблів, призначених до боротьби з підводними човнами. Кораблі ці мають містоти 600 тон і озброєні в скорострілі та метачі торпед. Крім того Японія вибудує нові одиниці воєнної фльоти загальної містоти 30.712 тон.

—o—

Ні пяди землі для жидів.

Конфлікт арабів з жидами.

ЄРУСАЛИМ, 27. 11. ПАТ. У Бершефі відбулась нарада з почину і під проводом великого муфтія Єрусалиму Гадж Аміна ель Гусейна. У нараді взяли участь бедуїнські шейки і місцеві представники арабів. Присутні на нараді склали присягу на меч і корону, що не віддадуть жидам своїх ґрунтів. Крім того рішили домагатися спинити жидівську еміґрацію до Палестини і заборонити жидам купувати ґрунти.

—o—

Новий конфлікт в Арабії.

ЄРУСАЛИМ, 27. 11. ПАТ. З Джеди повідомляють, що між королем Ібн Саудом і володарем Ємену імамом Єгією дійшло до конфлікту внаслідок гарячкових зброєнь Ємену, куди надходять більші транспорти зброї. Ібн Сауд вислав гострий протест кажучи, що зброєння Ємену загрожують мирові Арабії.

АТЕНТАТ НА ЦІСАРЯ МАНДЖУКО.

Пять членів китайської тайної організації „Патріотичне Обєднання для визволення Китаю" виконали бомбовий атентат на манджурського цісаря Пуї у хвилині, як він оглядав біля Муклену форти. Від вибуху бомб було ранених кілька манджурських достойників. Пуї врятувався. Всіх атентатчиків зловили. Негайно відбувся військовий суд і їх усіх повісили.

Китайці відбили японський наступ.

ПЕКІН, 21. 11. ПАТ. Півурядові китайські джерела повідомляють, що наступ японських військ у провінції Шагар відбили китайські війська з великими втратами для японців. Японці мусіли відступити.

—o—

ПО ШИРОКОМУ СВІТІ.

— Провідник комітету трьох барон Альоїзі відбув нараду з німецьким амбасадором кажучи, що комітет не може протягати своєї праці. Тому домагався вияснення спірних справ басейну Сари.

— В Астурії військо найшло металеве пуделко, закопане в землю, з 1,055.300 пезетів, які заграбали повстанці в еспанськім банку.

З кінової хроніки.

Европейський Голівуд. Англійська фільмова продукція старається всіми зусиллями увільнити весь фільмовий світ від гегемонії Голівуду й основувати в Англії столицю кінематографії для Европи. Европейським Голівудом має стати містечко Ельстрі. Побудували вже там великі ателіє, а що найважніше: підписали контракт з найвизначнішими режисерами світа: Е. Любічем, Л. Мейльстоном (реалізатором фільми „На заході без змін"), Рене Клером і А.Кордою, що віддавна вже працює в Ельстрі. Небавком усі найкращі режисери найдуться в Англії.

Цікавий процес. Городський суд у Москві присудив товариству „Востокфільм" виплатити терговським селянам 18.737 рублів. Суть процесу така: „Востокфільм" робив знимки до фільми „Вітер на високорівні". Режисер заангажував до знимок місцевих селян. За три місяці 460 людей пройшло перед обективом кінооператора. Крім цього селяни-актори гостили в себе учасників експедиції, давали їм свої історичні строї. Заплатити за це все обіцяв режисер разом по скінченні знимок. Однак опісля не заплатили їм нічого: ні за знимки, ні за строї, ні за харчі. Щойно московський суд приневолив „Востокфільм" вивязатись із зобовязань.

НОВИНКИ

— **Василь Гресяк, веде далі свою кравецьку** робітню, при вул. Сикстуській ч. 23. у подвірі III. сходи I. пов. 323 20-?

— **Всі купуємо в ф-мі „ІТА"** (давніше трафіка Полянського) Львів, Руська 1. (дім Просвіти) тютюневі вироби, приладдя для курців, папір, канцелярійне і шкільне приладдя та дрібну галянтерію. 628 1-2

— **З музичного життя.** Фортепяновий вечір Галі Левицької відбудеться в неділю 2. XII. в год. 8. веч. в малій салі Муз. Т-ва ім. Лисенка. В програмі: Моцарт, Шопен, Е. Тох, М. Колесса, Ліст. Вступ за програмкою. 625

— **З Українського Лікарського Товариства.** У пятницю, дня 30. ц. м. в год. 19. відбудеться у новій домівці Т-ва при вул. Підвалля ч. 7/I. відчит д-ра О. Філяса: Спроби санітарної кооперативної організації. 627

— **Централя Союзу Українок** перенеслась з вул. Підвалля 7 на вул. Сикстуську 44 партер.

— **Свято-Академія в честь Фельковича.** Комітет, що влаштовує Свято-Академію в честь Ю. Фельковича у великому театрі, подає до відома, що білети на Академію вже продають від сьогоднішнього дня у книгарні „Просвіти", Львів, Руська 1. Ціна білетів від 3.40 зол. до 0.45 зол. (3.40, 3.10, 2.70, 2.50, 2.10, 1.70, 1.50, 1.10, 0.90, 0.60 зол.). З провінції можна замовляти білети, приславши наперед гроші.

— **Нові лавники почали урядування.** Згідно з новим самоврядним законом з 27. листопада ц. р. війшли в свої права нововибрані львівські лавники, які разом із президією міста творитимуть управу м. Львова. Перше засідання президії міста з лавниками буде в найближчих днях, якищо в присутности членів давньої президії міста, яка урядуватиме аж поки м-ство внутрішніх справ не затвердить нового особового складу.

— **Велика земельна власність на ліцитації.** Дирекція Т-ва Кредитового Земського у Львові оголосила дальші ліцитації 34 земських дібр у Галичині, з того у Східній: Должка пов. Калуш, Береги Горішні і Нижні пов. Ліско, Владківка гр. Лалички пов. Тернопіль, Крукеничі пов. Мостиська, Криводука пов. Чортків, Острів пов. Золочів, Марківці пов. Сянік, Петликівці пов. Бучач, Олексинці пов. Борщів, Талим пов. Ярослав, Забородя пов. Ліско, Сільці пов. Самбір, Чишки пов. Золочів, Бичківці пов. Чортків, Милівці пов. Чортків, Волове пов. Коломия, Библо пов. Перемишль, Підбуже і Мелна пов. Рогатин, Віцинь і Мерешівка пов. Золочів, Підгірці, Стрілків, Верчани пов. Стрий, Мости Великі і Станиславівка пов. Жовква, Нове Село пов. Підгайці, Камінка Волоська, Липник, Прятин пов. Рава Руська і Городок пов. Заліщики. Ліцитації відбудуться перед нотарями.

— **Що коштує вугіль.** Міністерство внутрішніх справ устійнило остаточну калькуляцію цін вугля в гуртовій і роздрібній продажі. Від цін вугля льоко копальня на основі цінників конвенції потручується 11 проц. рабату, який дають копальні гуртовим купцям і 4 проц. сконта на випадок термінової заплати готівкою. До обчислених так цін приходить в гуртовій і роздрібній продажі кошт перевозу залізницею залежно від віддалі місцевости, 2 проц. титулом краєвого манка, 2 проц. страта за порох, 5 проц. титулом загальних коштів і зисків гуртівника і 1.2 проц. промислового податку. Ціна льоко копальня вугля першого ґатунку устійнена на 28 зол. за тонну без потручень рабатів і сконта. При вищих ґатунках т. зв. люксусової кістки вільно дочисляти гуртовим продавцям на основі розпорядку міністерства промислу і торговлі 1.50 за тону. Згідно з так устійненим офіціяльним цінником ціна тони шлеського вугля першої якости разом з доставою і знесенням до пивниці у Варшаві є 46 зол., у Львові 48 зол.

— **Торговці краденими облігаціями.** Перед окружним судом у Львові станули три чорнобіржевики, Пінкас Карніоль, Іґн. Аксельрад і М. Фаерштайн, вмішані в справу крадених облігацій. Перед кількома місяцями вкрадено Тад. Бабецькому із Северинки в потягу, що їхав до Золочева, облігації будівельної позички на суму 3.000 зол. Ті облігації обвинувачені, як кажуть, купили від якогось чоловіка і пробували пустити в рух. Остаточно частину продали, а решту заставили. А що числа крадених облігацій були оголошені в ґазетах, всіх трьох чорнобіржевиків арештовано і поставлено перед суд під закидом участи в крадежі. Карніоля засуджено на 11 місяців вязниці без припинення, Аксельрада на 6 місяців з припиненням, а Фаерштайна увільнено.

— **Вибух у школі Марії Магдалини.** У вівторок в салі 6-ої кляси школи Марії Магдалини при вул. Потоцького у Львові був вибух, що зранив 5 учеників. Слідство виявило, що ученик Тадей Міґота приніс зі собою до школи пальник від ручної ґранати, який найшов на вулиці. На перерві ученик маніпулював із пальником і спричинив вибух. Детонація була дуже сильна, тому в усіх клясах счинився переполох. Науку перевали. Раненого Міґоту перевезли до шпиталю, трьом іншим лікар перевязав рани в школі, а один ранений втік до дому.

— **Застрілив наречену.** Перед військовим судом у Станиславові розпочалася нова розправа проти сержанта 26 п. п. зі Львова Томи Рупи за те, що у вересні м. р. перебуваючи в Станиславові, застрілив свою наречену Елеонору Нелільську, українку, пасербицю громадського писаря в Креховичах, Івана Вовчука. Рупа ставав уже раз за те перед військовим судом у Львові, який засудив його на досмертну вязницю, одначе в дорозі надзвичайної ласки трибунал змінив йому цю кару на 8 літ вязниці. Найвищий суд прихилився до внесеної жалоби неважности й уневажнив присуд першої інстанції, наслідком чого ведеться тепер у Станиславові друга розправа.

— **Краєва хроніка.** В Комарниках пов. Турка д мешкання Василя Гвоздецького стрілив крізь вікно односельчанин Мих. Комарницький і зранив його тяжко в груди. Мих. Комарницького і жінку Василя Гвоздецького Юлію, з якою він удержував ближчі зносини, арештовано. — Нотар у Рожнітові Зиґм. Стопський зробив донесення на свого канцелярійного помічника Вол. Пальчинського за спроневірення 2.500 зол. — В Жулині пов. Стрий Іван Дармопук убив сокирою свою жінку. Він вернувся із заведення для божевільних в Кульпаркові, де провів 6 літ. —

— **Львівська хроніка.** Арештовано двох австрійських громадян П. Фельдеса і М. Зінґера, що мешкали в Краківському готелі і натягали на великі суми людей, організуючи нібито прогульку до Єгипту та Палестини. — Повідомлено поліцію, що по домах у Львові ходить якийсь злодій, що нібито контролюючи мельдункову книжку, краде що може.

— **Подружа трагедія** склалася в Станиславові 29-літний фотограф Давид Зільбер жив у незгоді зі своєю жінкою, яка сходилася з якимсь Зісьом Цімерманом. З тої причини приходило між чоловіком і жінкою часто до сварки, аж вкінці вона покинула чоловіка і пішла в ночі з дитиною до мешкання Цімермана. За нею пішов Зільбер, а тоді Цімерман кинувся на нього з ножем. Дігнав його аж на вулиці і пробив ножем у серце, наслідком чого Зільбер доволікся ще до одної реставрації й тут помер. За душогубом почала глядати поліція, але на другий день він сам зголосився до прокуратора, що звелів його арештувати.

— **Смерть від денатурату.** В Мальчицях пов. Городок Яґ. Павло Байцар затроївся на весіллі у Ст. Хміля денатурованим спіртом і в дорозі до шпиталю помер. Місяць передтим у тім самім селі вмерла від затроєння денатуратом на весіллі Павлина Кипашова.

— **Власник камениць — вломник.** У Тернополі арештували під закидом кількох вломів Йоах. Епштайна, співвласника друкарні та власника двох камениць. На поліції Епштайн признався до крадежі.

— **Мясники страйкують.** Масарі Луцька страйкують від кількох днів. Причина страйку: високі оплати на міській різні. Міський уряд налагодив у деякій мірі продаж мяса.

— **За комунізм.** Окружний суд у Луцьку засудив Степана Жука з Голомич на 3 роки вязниці за комуністичну діяльність.

— **Все нові Каїни.** Мешканець с. Глинни столинського повіту на Поліссі Омелько Левковець вдарив свого малого брата, за якого заступився третій брат, 19-літній Трохим. Розлючений Омелько вдарив Трохима ножем у лице так сильно, що той, заки прибув лікар, умер.

— **З Польщі.** Сенат познанського університету припинив на чотири місяці діяльність 8 академічних корпорацій за неґативну поставу до відкриття академічного року. — На інкасента перевозової фірми Пулавського у Варшаві напало на вул. Барській кількох озброєних грабіжників і забрали йому течку з готівкою 7.500 зол.

— **Великий комуністичний процес** розпочався в Ясах. З відчитаного акту обвинувачення виходить, що в січні м. р. поліційні аґенти побачили людину, що кинула пакунок до огороду. Один аґент найшов і отворив пакунок, в якому були маніфести революційного змісту. Другий аґент арештував того, що кинув пакунок. На поліції він признався, що називається Мілош Янош і є головою комуністичної організації на Буковині. Користуючись його зізнаннями, поліція арештувала й усіх інших членів оргнізації. Арештовано й Миколая Стоянова, болгарського емігранта, голову обласної комуністичної організації на Буковині. Під його проводом стояли всі інші організації. В його помешканні найдено багатий революційний матеріял, пляни, машини до писання, ліві журнали, маніфести і т. д. Організацію фінансували Совіти за посередництвом головної централі в Букарешті. Молодь збиралася в мешканні студентки Рапапорт.

— **Жидівське походження чеського гимну.** Чехословацьке громадянство святкувало недавно 100-ліття чеського національного гимну „Кде домов муй". Жидівська віроісповідна громада в Празі уладила з цього приводу власне свято, бо композитор цього гимну Франц Шкроуп був, як звідомляє „Мітельевропеїше Кореспонденц", жидом і в роках 1836—45 сповняв обовязки кантора в одній синагозі в Празі.

— **Нові лікувальні засоби.** Знаний у віденських інтерністичних колах доцент інтерніста

ся д-р Аппер виголосив недавно в союзі професорів медицини в Парижі виклад про крізу медичної терапії. Він ствердив, що дотеперішні методи лікування ріжних недуг часто недомагають. Зате конституційна терапія виказала, що багато недуг, які уходить навіть за невиличні, можна вилічити комбінацією давно занехаяних і забутих медикаментів. Коли вжиємо ті лікувальні методи і повяжемо науку про давні лікувальні засоби з новочасною діягностикою й технікою лікування, одержимо зовсім нову систему, що відкриває нові терапевтичні перспективи. Виклади д-ра Аппера зустрінув французький медичний світ з великим зацікавленням.

— **Ріжні вістки.** В Берліні засуджено фільмову артистку Бриґіду Гельм на два місяці вязниці, що вже вдруге переїхала людину автом, яким сама кермувала. — У Дураці померла мати альбанського короля, 58-літня Саліджє. Тіло перевезли до Тірани.

— **Осінні недомагання.** Осінний холод, дощ, брак сонішного проміння в ріжній формі відбиваються на здоровлі людини. Одні хорують на грипу, катар та ріжні простуди, інші, а саме ті, що терплять або схильні до ревматизму та ріжних проявів злої переміни матерії, як пр. артретизм, у дошкульний спосіб відчувають відомі осінні „немочі" бо ревматичні болі загострюються і більшають саме в осені і зимі. Передовсім відчувають це старші і мало рухливі люди. Ті, що терплять на хронічний ревматизм, відчувають знамениту полекшу, коли вживають розгріваючих масажів, які оживляють мязні, побільшують кровообіг і усувають всякі зайві і шкідливі субстрати призбирані у мязнях і суставах хорого організму. — За спеціально успішний масаж у формі втирання треба признати такий, до якого вживаємо масти Mesolament-Spiess, яка має в собі складники саліциловех естрів, що сильно розгрівають і втишають болі, та які у лічництві є одним з найважніших чинників.

Нові книжки й журнали.

С. Сірополко: **НАРОДНЯ ОСВІТА НА СОВІТСЬКІЙ УКРАЇНІ.** Праці Українського Наукового Інституту. Варшава 1934. Т. XXII. Стор. 236, ф. 8-о

Дивогляди.

САМ СОБІ СИНОМ.

Один купець у Шікаго Томас Стірпс, оженився недавно з жінкою свого сина, який у 1917. р. згинув у війні. Має він 64 роки, його жінка 34. Закони Зл. Держав не дозволяють на таке подружа і преса пише на цю тему багато. Стірпс — читаємо — став своїм сином, бо став чоловіком своєї невістки. Коли він матиме діти, то його син буде одночасно його внуком.

НОСОРОЖЕЦЬ СВІДКОМ.

В американському місті Трент (стейт Огайо) один громадянин подав у суд управу звіринця, де його ранив носорожець. Судля ніколи не бачив носорожця і рішив повести судову розправу у звіринці. Взяли зі собою ляльку і поставили її перед кліткою носорожця, щоб переконатись, як він реаґує на людей. Носорожець роздер її негайно. Оборонець звіринця запропонував таку саму спробу з живою людиною, але судля не рішився.

З кіна.

КІНО „КАСІНО": „ШПИГУН Ч. 13"

Шпигунських фільм бачили ми вже стільки, що треба би направду доброї шпигунської пєси, якаб ще й нині могла нас зацікавити. У цій фільмі, що основана на тлі домашньої війни в Злучених Державах у 60-тих роках минулого століття, є багато сцен, крику, балаканини й стрілянини, але завязка мало оригінальна. Щераз шпигунка закохується у шпигуні. Шпигункою ч. 13. є Маріон Дейвіс, а відомий Ґері Купер не має ніякої замітнішої ролі.

У наддатку бачили ми першу рисункову комедію польської продукції п. з. „Пан Твардовський", дуже примітивну. *(ст.)*

Дописи.

САМБІР.

„Святе полумя" Могема в постановці театру „Заграва". Дня 22. XI. п. р. загостив до Самбора театр „Заграва" і дав на початок пєсу: „Святе полумя" Могема в перекладі В. Блавацького. Пєса одна з модерніших, з глибоким психічним підкладом, має за ціль представити ріжні роди любови. І так: любов жінки до мужа, любов сестри милосердя до свого пацієнта який є під її опікою, заломання любови жінки, любов матери до своїх дітей і т. ін. Театр „Заграва" має нині найкращі сили, тому та тоґдіа пєса завдяки обсаді роль першорядними акторами випала чудово. Публика, хоч не любить траґедій, примневолена була з запертим віддихом стежити за акцією, а сльози в очах не то жінок, а й мущин доказали, що артисти вивязалися зі свого завдання прекрасно. В „Святому полумі" вирежисерованому п. Блавацьким, грали: п. Сованчева паню Табре маму двох синів, з котрих один, жонатий, наслідком випадку в леті аеропляном спаралізований, має жінку залюблену в ньому до краю, яка посвячується для нього і лишається йому вірна до часу, аж по пятьох роках вертається до дому другий син, молодший, який заволодів любовю до жінки спаралізованого брата. Мати з любови до своїх дітей, бачучи посвяту жінки і її молодий вік, не ставить перепон любові до неї молодшого сина, а коли старший син міг би про все довідатись і це моглоб його страждання збільшити не вагається дати старшому синові наспинне лікарство у збільшеній дозі, щоби вкоротити його муки. Тимсамим з материнської любови виводює його від страждань фізичних як паралітика, та не допускає до того, щоб його любов до жінки була запоморочена свідомістю про змінені почування жінки, котрої любов перемінилась у співчуття. Гу трудну ролю відграла п. Сованчева з фінезією. Ролю спаралізованого сина грав п. Блавацький з питомим йому мистецтвом. П. Ковінська в ролі жінки паралітика грала теж чудово, викликуючи в авдиторії співчуття зовсім заслужено. П. Степова в ролі сестри служебниці дала образ любови до свого пацієнта та почуття обовязку. У виконанні того обовязку викриває, хто є дійсним спричинником смерти її пацієнта. П. Паздрій у ролі майора, приятеля дому, станув у трудній ситуації: боронити честь дому, жінки, матери в такій помотаній ситуації і ролю цю виконав з подивугідною скрупулятністю. Також знаменито вивязався зі своєї ролі п. п. Боровик, як домашній лікар, ратуючи честь жінки та матери. Достроювались до цілости п. Сердюкова в ролі покоївки і п. Романчак у ролі брата. — Пєса „Святе полумя", виставлена театром „Заграва", може мати великий успіх у містах, де публика більше вимагає.

І. Б.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Театри.

Український Театр „Заграва":

Добромиль:

28. XI. „Тарас Бульба".
29. XI. „Рай без жінки".

Великий Міський Театр.

Середа, 28. XI. год. 7·30 Ґенеральна проба „Розкішної дівчини".

Четвер, 29. XI. год. 7·30 веч. „Маркодт" Абон 3.

Театр Ріжнородностей.

Середа, 28. XI. год. 7·30 веч. „Під присусовим зарядом" Абон. 8.

Четвер, 29. XI. год. 7·30 веч. „Товарїш".

Кіна.

АПОЛЬО: Дві серії разом: „Нуждарі", „Париж у вогні".

АТЛЯНТИК: „Маскарада".

ВАНДА: „Торговці живим товаром" і Власта Буріян.

ҐРАЖИНА: „Невидний чоловік", „Кохає, любить, шанує".

КАСІНО: „Шпіон ч. 13" (Ґері Купер).

КОЛІСЕЙ: „Її чар", ревія „Баби правлять".

КОПЕРНИК: „Весняна парада" (Франціска Ґаль).

МАРУСЕНЬКА: „І щож далі, сіра людино?" ревія: „Від Оберка до Каріоки".

МІРАЖ: „Галька" (з Кепурою).

МУЗА: „Щойно вчора".

ПАЛЯС: „Піснею я завойовую світ".

ПАН: „Ескімо."

ПАСАЖ: „Тайна замкненого куфра" і ревія „Світ без баб".

РАЙ: „Чи Люцина це дівчина".

СВІТ: „Дика дівчина", „Цілунок перед дзеркалом".

СОНЦЕ: „Син джунглів".

СТИЛЕВЕ: „Геть із крізою" з Едді Кантором і ревія.

УТІХА: „В погоні за місяцем" і ревія.

ХИМЕРА: „Шірлі Темпль" (Тайна маленької Шірлі) та Тижневик Фокса.

Оголошуйтеся в найстаршім укр. щоденнику „ДІЛО"!

Закордонне радіо.

Середа, 28. листопада 1934.

Відень (506,8) 12·00, 13·10, 19·20, 22·50 Концерт, 17·05 Сучасна музика, 2·35 Шубертові пісні, 20·50 Віденський гумор, **Кошиці** (259,1) 17·05 Для Закарпаття. **Прага** (470,2) 12·35 Сальон.музика, 15·55 Військ. орх. **Атльона** (531) 20·55 Спів, **Рига** (514,6) 17·30 Лотиські пісні, **Франкфурт** (251) 15·15 Пісні, музика, **Гамбург** (331,9) 21·00 Година вальсів, **Ляйпціґ** (382,2) 17·00 Староесп. сонати на клявесин, **Мінхен** (405,4) 14·20 Солісти, **Штутгарт** (522,6) 18·30 Оп. музика, 21·00 Скандинавська музика, **Ленінград** (1224) 10·30 „Трубадур" оп. Вердія, 18·00 Виїмки з нових большевицьких опер, **Букарешт** (364,5) 20·00 Солісти (муз., спів), **Будапешт** (550,5) 13·30, 17·35 Циг. та сальон. музика, 19·20 Спів, **Мілянo** (368,6) 13·10, 17·10 Камер. музика, **Рим** (420,8) 20·45 Авд. в честь Пучінія.

Четвер, 29. листопада 1934.

Відень (506,8) 11·00 Трансмісія шлюбу англійського князя Юрія з грецькою княжною Мариною, 13·20, 19·35 Концерт, 17·30 Давня віденська форт. музика, 21·00 Симф. концерт. **Кошиці** (259,1) 18·00 Для Закарпаття, **Мор. Острава** (269,5) 17·50 Популярні стирійські пісні, **Прага** (470,2) 11·05 Сальон. музика, 17·20 Пісні, **Атльона** (531) 22·10 Спів, **Рига** (514,6) 16·40 Лотиські пісні, **Берлін** (356,7) 20·30 Вок.-муз. авд., **Гайльсберг** (291) 17·50 Скрипка, **Ляйпціґ** (382,2) 17·20 Сонати, 18·30, 20·10 Оп. музика, **Мінхен** (405,4) 14·20 Твори франконських композиторів, 17·50 Камер. музика трьох народів, **Будапешт** (550,5) 13·30 Камер. муз., 17·30 Фортепян, 19·30 Опера, **Мілянo** (368,6) 11·30 Тріо, 20·45 „Дон Паскале" ком. оп. Доніцетія, **Палермо** (531) 20·45 „Адріо Джовінеца" оп. Пєтрія та пісоньки, **Рим** (420,8) 17·00 Вок.-інстр. концерт, 20·45 „Джоконда" оп. Пончієлє.

Львівське радіо.

Середа, 28. листопада 1934.

6·45 Ранішня авдиція, 7·50, 22·00 Реклям. концерт, 11·57 Сигнал часу, 12·03 Метерольоґ. вістки, 12·15 Огляд преси, 12·10, 16·00 Концерт сальон. муз., 13·00 Полудн. денник, 13·05 Популярна музика з гр. пл., 15·30 Експорт, 15·35 Біржа, 15·45 Пять хв. вітру від моря, 15·55 Театр. всячина. 16·45 Листи від дітей, 17·00 Хор і нар. музика із Серадьччини, 17·25 Чому належимо до жін. організацій, 17·35 Пісоньки в вик. Софії Тукер (із гр. пл.), 17·50 Спорт. порадник, 18·00 Наука стенографії, 18·15 Скрипковий реситаль, фортепян, 18·45 Чи існують незмінні госп. права, 19·00 Арії та пісні (Недбалівна, супр.), 19·00 Арії у супр. форт., 19·20 Акт. гутірка, 19·30 Твори на арфову цитру, Ол. Ропіцького (пісні ґуральські, лемківські, бойківські та гуцульські), 19·50, 19·56 Спорт. вістки, 20·00 Концерт (Оксана Цурковська фортепян (спів: Барас бас), 20·45 Веч. денник, 20·55 Як працюємо, 21·00 Шопенівський концерт, 21·30 Літ. хвилини: Рецитація поезій, 21·40 Концерт Данового хору, 22·15 23·05 Танк. музика.

Четвер, 29. листопада 1934.

6·45 Ранішня авд., 7·50, 22·00 Реклям. концерт, 11·57 Сигн. часу, 12·03 Метеор. вістки, 12·05 Огляд преси. 12·10 Для дітей: Гутірка, пісоньки, 12·30, 13·10 Поранок (муз., спів), 13·00 Полудн. денник, 13·05 З ринку праці, 15·30 Експорт, 15·35, 15·45 Легка музика з грамоф. плит., 16·35 Пані дома пані в сальоні, 16·45 Лекція фр. мови 17·00 Театр Уяви „Небожеська комедія" Жиґм. Красінського, 18·05 Жіночі часописи, 18·15 Концерт: Сонати Л. Бетовена, 18·45 Що читати? (лірика), 19·20 Акт. гутірка, 19·30 Гр. пл., 19·50, 19·56 Спорт. вістки, 20·00 Популярна польська музика, пісоньки, 20·45 Веч. денник, 20·55 Як працюємо, 21·00 Концерт польської муз., спів (Аргасінська), 21·45 Пізнання самого себе 22·15 Лекція танку, 22·35, 23·05 Танк. музика, 22·45 Літ. хвилини: Тімберт-мандолінець.

БІРЖА.

ГРОШІ.

Долар у Львові у приватних оборотах 5·28·50 зол.

У Варшаві були такі курси: Льондон 26·43, Париж 34·93·50, Берлін 213·25, Цюріх 171·50, Амстердам 358·30, Прага 22·13, Італія 45·25, Нюйорк кабель 5·30 1/4, Нюйорк чеки без трансакції.

Золото: Долари 8·91—8·93, Франки фр. 34·30—34·60 Дукати 81·70—82·20, Корони 35·80—36·30, Рублі 45·50—46·30.

Срібло: Корони 0·30, рублі 1·20, фльорени 0·70.

ЗБІЖЕ.

Ціни парітас Підволочиська льоко Львів

	від	до	від	до
Висівки житні			7·25—	7·50
Висівки пшеничні			8·25—	8·50
Висівки пшен. сер.	7·50—	7·75		
Висівки пш. мілкі	8·00—	8·50		
Вика чорна	16·00—	17·00		
Вика сіра	14·50—	15·50		
Гречка на маниво	13·00—	13·25		
Сімя конопляне	28·50—	29·00		

Інші курси незмінені.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ".

„Маслосоюз" повідомляє, що в дні 27. листопада ц. р. кооперативам платив за: льоко Львів.

1 кг. масла десерового	2·40 зол.
1 л. молока	0·17 „
1 л. сметани	0·70 „
1 к. яєць	4·00—4·10 „

Пастеризоване молоко з доставою до дому у Львові 1 літра 25 сот.

Тенденція на масло, молоко і сметану сильна, на яйця вдержана.

В дні 26. листопада ц. р. платив за літру сметани 0·70 зол.

Маслосоюз повідомляє, що від 27. листопада ц. р. не купує ніякої птиці аж до відкликання.

ОПОВІСТКИ.

Ширші сходини Кружка Р. Ш. ім. Ганни Барвінок у Львові, вул. Мохнацького 12. відбудуться дня 28.XI. 1934 (середа) в год. 6-тій веч. На порядку сходин реферат д-ра В. Сімовича: „Осип Юрій Федькович". Участь членів обовязкова, гостям раді. 717 2—2

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ЗВИЧАЄМ мудрих людей, всі купують фляналеві мужеські піжами 8·90, жіночі 9·80, дитячі 4·50, лише у відомій фабриці біля „Пав", Сикстуська 1. 284 30—30

ФРИЗІЄРКА способна, сирота, приходить до хати чесати. Зголошення „Діло" під „Фризієрка". 626 1—2

ЦІННИК ОГОЛОШЕНЬ У ЩОДЕННИКУ „ДІЛО".

Розмір часопису: 3 текстові шпальти і 4 оголошеневі шпальти.

мм. одношпальтовий або його місце в рубриці оголошень . . . . . зол. 0.35
„ одношпальтовий в тексті і новинках „ 0·60
„ на першій сторінці . „ 0·80

Дрібні оголошення від слова:
матримоніяльні і приват. кореспонденція по зол. 0.15
купно, продаж, винаєм і т. п. . . . . „ 0·10
шукаючі праці . . . . . . „ 0·07
слова товстим друком подвійно.

Остання сторінка 1/1 . . . . . . зол. 480—
„ „ 1/2 . . . . . . „ 250—
„ „ 1/4 . . . . . . „ 130—
„ „ 1/8 . . . . . . „ 70—

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло". Львів, Ринок 10.